

SZÍNPADTECHNIKUS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

SZÍNPADTECHNIKUS

Feladatok és tevékenységek

A XVIII. század utolsó harmadát megelőzően hivatásos színjátszás nem volt Magyarországon, és ennek megfelelően a magyar színjátszás is elmaradott volt. A színjátszás és a drámairodalom fellendítésére irányuló tudatos szándék legelőször Bessenyei György programjában fogalmazódott meg. Az első magyar színtársulat Kelemen László vezetésével alakult meg Budán 1790-ben. A Martinovics-mozgalom leleplezése és vérbefojtása után a társulat feloszlott. 1807-től 1815-ig játszott a fővárosban az úgynevezett második magyar színésztársaság. Fellépéseik nagy részét a Rondellában tartották. 1815 után a magyar színészeknek magyar városok adtak otthon, pl. Kassa, Miskolc, Kolozsvár, Székesfehérvár. A magyar színészet alappillére az 1837.-ben a fővárosban megnyílt Pesti Magyar Színház – később Nemzeti Színház.

A XX. század színházi törekvései arra irányultak, hogy a színház visszataláljon spontán közösségteremtő funkciójához, bevonja a nézőket az előadásba és önálló, sajátosan teátrális eszközökkel, látvány-, hangzás- és mozgáseffektusokkal dolgozó színházművészetet alakítson ki. A kísérletek jellegét legtöbbször egy-egy nagy rendezőegyéniség elképzelései határozták meg. A mai színházak technikai különlegességekkel és az ezekből adódó számtalan látványos megoldással teszik érdekessé az előadásokat. Az elmúlt évtizedben a színháztechnika területén is rengeteg fejlesztéssel jelentkeztek a gyártók. Az újdonságok azonban önmagukban nem állják meg helyüket, hatékony felhasználásuk felkészült és tájékozott szakemberek jelenlétét igényli.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A színpadtechnikus jórészt a színházi színpaddal kapcsolatos feladatok ellátásáért, azok összehangolásáért felel. Feladata a színházak, művelődési központok, művelődési házak, szabadtéri színpadok és különféle színházi játszóhelyek színpadi munkájának összefogása és irányítása. Irányítja az előadásokhoz szükséges színpadi díszletek biztonságos raktározását, szállítását, a díszlettervezők, illetve rendezők elképzelései alapján a díszletek

színpadra állítását. Együttműködik, kapcsolatot tart fenn a színházon belül működő műhelyekkel az előadásba kerülő díszletek, kellékek gyártása, beszerzése ügyében. A tűz-, baleset- és munkavédelmi előírások betartásával irányítja és összefogja a színpadon tevékenykedő műszaki személyzet munkáját. A díszletkialakításánál figyelembe veszi a színház hang- illetve fénytechnikai adottságait, és az azok kezeléséért felelős személyzet szakmai tanácsait. Előadások alatt szükség szerint saját maga is képes a színpadtechnikai esetleg színpadgépészeti rendszerek biztonságos kezelését ellátni. Külföldi, vidéki vendégjátékok esetén ellenőrzi a befogadó helyszín színpadjának adottságait, közvetlen felettese segítségével kiválasztja az adott helyszínen használható díszleteket. Megszervezi és irányítja azok biztonságos szállítását, a helyszínen felügyeli a díszlet építését. A munkakör gyakorlása több területen is balesetveszély lehetőségét rejti magában, ezért kiemelkedő fontosságú a színpadon és a színpadon kívül, illetve az összes többi munkahelyre vonatkozó (pl. raktár, műhely) tűz- és munkavédelmi előírások pontos betartása.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A színpadtechnikus legfontosabb munkaeszközei a színpadi díszletek, díszletelemek. Az ezek szállításához használt emelő- illetve szállítóeszközök, az összeszereléshez használt szerszámok –csavarhúzó, fogók, villáskulcsok, kalapács, stb. - elengedhetetlenek a munkavégzéshez. Előadások alatt a színpadtechnikai berendezések használata –zsinóros, csigas kézi illetve gépi emelők, fény- illetve díszlettartó hidak, stb. - szintén szükségessé válhat.

Hol végzi a munkáját?

A színpadtechnikus munkájának nagy részét a színház területén végzi, fő munkavégzési területei a színpad és díszletraktár. Tájéloadások alkalmával a befogadó színház színpadja illetve műszaki helyiségei.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

A színpadtechnikus munkáját felettese irányításával, a műszaki személyzet közreműködésével végzi.

A díszletek kialakítása, elrendezése miatt a rendezővel, díszlettervezővel, fény- illetve hangtechnikussal, szcenikussal (színpadkép kialakítása érdekében), színpad géppéssel egyeztet. Kapcsolatban áll az építésért, beszerzésért felelős műhellyel, irányítja a műszaki dolgozók munkáját. Szükség szerint a színészeket tájékoztatja a díszletek használatának biztonsági feltételeiről.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A színpadtechnikus munkája bár jórészt szervezési, irányítási munka, a díszlet szállítása, illetve építése közepesen nehéz, illetve nehéz fizikai munkának minősül. Egy-egy nagyobb díszletelem súlya akár 50-150 kg is lehet, ezeket mozgatni, illetve emelni kell egyedül vagy segítséggel. A jórészt álló testtartás, illetve az előadások késői befejezéséből adódó legtöbbször éjszakai munkabefejezés is megterheléssel jár.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A színpadtechnikus munkavégzése során nem találkozunk külső környezeti ártalmakkal, mivel a munkaidejét zárt helyen, külső környezeti hatásoktól mentes környezetben tölti. Az előadások egyaránt vannak hétvégén, illetve ünnepnapokon is, így ennek, illetve a késői munkabefejezésnek a ténye is hátrányként említhető meg. Mozgásszervi megbetegedések, illetve a por miatt allergia, légúti elváltozások következhetnek be.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- jó látás,

- ép színlátás,
- teljes látótér és térlátás,
- jó egyensúlyérzék,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata,
- együttműködés.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- kézi anyagmozgással járó fizikai munka,
- tartós kényszerített helyzet,
- közepesen nehéz fizikai munka.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

A színpadtechnikus jó műszaki érzék mellett megfelelő térlátással rendelkezik. A feladatokat pontosan hajtja végre, fontos, hogy jó időbeosztási érzékkel is rendelkezzen. Átlagos kommunikációs készség mellett a jó kezűgyesség is előny.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

Az általános képzésben a fizika, matematika mellett a gyakorlati feladatok megoldásában szükséges a jó teljesítmény. Szakmai képzésben a színháztechnika, színház- és művészettörténet, mechanikai- és elektrotechnikai ismeretek, baleset-, tűz- és munkavédelmi ismeretek megfelelő fokú ismerete szükséges.

Fontosak továbbá a scenikával illetve színházak üzemtanával foglalkozó tantárgyak. Egy idegen nyelv ismerete is követelmény.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

A színpadtechnikus jelölt alapvetően műszaki érdeklődési körrel rendelkezik. Érdeklődik a színházi világ, a színpad illetve egyéb technikai berendezések. Érdeklődésében a tárgyak, eszközök működésén kívül a látvány, a játék, a színház varázslatának előállításában való részvétel is vonzza. A szabályok betartása is fontos számára, s ezt másoktól is megköveteli.

Szakképzés

A színpad-technikus szakképesítés célja olyan szakemberek képzése, akik képesek színházak, művelődési központok, művelődési házak, szabadtéri színpadok és különféle színházi játszóhelyek színpadi munkáját összefogni, és irányítani. Megszervezik a színpadi díszletek szállítását, és irányítják a színpadi díszletszerelést, előkészítik a színpadi próbákhoz a díszleteket, és beállítják a tervező instrukciói alapján. A próbák alatt a rendezői utasításoknak megfelelően irányítják a műszaki munkát. Előadások és rendezvények lebonyolítását műszaki oldalról, a művészeti kívánalmaknak megfelelően irányítják és ellenőrzik.

Előképzettség

A képzésben való részvétel előfeltétele középiskolai érettségi és szakirányú szakmunkás képesítés, vagy szakirányú szakközépiskola (műszaki alapképzettséget adó szakközépiskola). Pályaalkalmassági megfelelés.

Képzési idő

Az emelt szintű szakképesítés iskolarendszeren kívüli oktatásban is megszerezhető. A képzés 40 százalékában gyakorlati oktatás folyik. A képzés időtartama 2 év.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Színháztechnika és színháztörténet, Színház és színpad technikai rendszereinek ismerete, Alapvető mechanikai ismeretek, Elektrotechnikai ismeretek, Művészettörténeti ismeretek, Színházi munkavédelem, Tűzvédelmi ismeretek, Aktuális színházi gazdaságtan, Színpadi gépkötözési és kezelési ismeretek, Színházi rajz ismeretek, Színpadon alkalmazott anyagok ismerete stb.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A szakmai vizsga írásbeli, gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

Írásbeli vizsga témakörei: színháztechnikai, szilárdságtani, scenikai, mechanikai összevont ismeretek.

A gyakorlati vizsga két részből áll. Vizsgamunka: A jelölt önállóan megtervezi egy színház színpad és nézőtér kialakítását az előírásoknak megfelelő formában, a színpadtechnikai

berendezések beépítésével, amely alsószínpadi, színpadszínti és felsőgépezeti rendszerekből áll.

A szóbeli vizsga tantárgyai: színpadtechnika (alap- és középfokú ismeretek); mechanika és szilárdságtan; alapvető elektrotechnika; művészettörténet és scenika; munka- és tűzvédelem; gépkezelési és kötözési ismeretek; színházak gazdaság- és üzemtana; színházi anyagismeret és a díszletkészítés technológiája.

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 53 5499 03

Kapcsolódó foglalkozások

Díszletező, díszítő,

Színházi díszítő, zsinóros, berendező,

Színházi műszaki vezető.

Kellékes,

Alsógépezet-kezelő,

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Színpadtechnikus,

Technikai vezető,

Színháztechnikus,

Technikai koordinátor.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban. A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.